

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet föreslår därutöver att skrivelsen läggs till handlingarna och att samtliga motioner avslås.

Finansutskottet har yttrat sig över skrivelsen.

I betänkandet finns 2 reservationer (V) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2015/16:145 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015.

13 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2014/15 och 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna	6
Institutionella frågor och lånevillkor	7
Tematiska frågor.....	10
Internationella valutafondens (IMF) resursbehov.....	13
Övriga yrkanden	14
Reservationer	15
1. Institutionella frågor och lånevillkor, punkt 2 (V).....	15
2. Tematiska frågor, punkt 3 (V)	17
Särskilt yttrande	20
Särskilt yttrande (SD).....	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Skrivelsen.....	23
Motion från allmänna motionstiden 2014/15	23
Motion från allmänna motionstiden 2016/17	24
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande 2016/17:FiU1y	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utveckla redovisningen till riksdagen av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna, så att riksdagen fortsättningsvis får en samlad resultatanalys vartannat år av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2. Institutionella frågor och lånevillkor

Riksdagen avslår motion

2014/15:80 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2 och 16–22.

Reservation 1 (V)

3. Tematiska frågor

Riksdagen avslår motion

2014/15:80 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 15 och 23–25.

Reservation 2 (V)

4. Övrig motion

Riksdagen avslår motion

2016/17:2661 av Carl Schlyter m.fl. (MP).

5. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2015/16:145 till handlingarna.

Stockholm den 10 november 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Pyry Niemi (S), Pernilla Stålhammar (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M), Anders Österberg (S), Johnny Skalin (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Pavel Gamov (SD), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Mathias Sundin (L) och Åsa Eriksson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2015/16:145 som innehåller en redogörelse för verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna under 2014 och 2015. I betänkandet behandlas också motioner från allmänna motionstiden 2014 och 2016. Utskottet väljer att i betänkandet främst inrikta sig på de frågor som tas upp i motionerna. Inom ramen för sin beredning av ärendet har utrikesutskottet begärt och fått ett yttrande över skrivelsen från finansutskottet (yttr. 2016/17:FiU1y).

Regeringen har under mandatperioden redovisat uppgifter om svenskt stöd till Världsbankens och regionala utvecklingsbankers insatser i bl.a. budgetpropositionen. Utrikesutskottet har i ett flertal betänkanden under mandatperioden tagit upp frågor med anknytning till Internationella valutafondens, Världsbankens respektive de regionala utvecklingsbankernas verksamhet.

Inför IMF:s och Världsbankens års- respektive vårmöten 2014 och 2015 hölls föredragningar för utrikes- och finansutskotten. Vid föredragningarna medverkade finansminister Magdalena Andersson, biståndsmminister Isabella Lövin och riksbankschef Stefan Ingves. En föredragning hölls också inför årsmötet hösten 2016 med deltagande av finansminister Magdalena Andersson, statssekreterare Ulrika Modéer och riksbankschef Stefan Ingves. Ledamöter i utrikesutskottet och finansutskottet har vid skilda tillfällen under den innevarande mandatperioden deltagit i resor och möten som arrangerats av Världsbanken och dess nätverk för parlamentariker (Parliamentary Network on the World Bank, PNoWB).

Utrikesutskottet genomförde under våren 2016 även ett möte med Sri Mulyani Indrawati, då verkställande direktör för programverksamheten vid Världsbanken.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2003 att regeringen med regelbundna intervall i en särskild skrivelse till riksdagen ska redovisa hur arbetet inom Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala investerings- och utvecklingsbankerna har bedrivits och vilka prioriteringar regeringen har haft i arbetet med dessa institutioner (bet. 2003/04:UU3). Utskottet behandlade senast frågan under förra mandatperioden (skr. 2013/14:139, bet. 2013/14:UU9).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogörs för verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015. I skrivelsen redovisas också regeringens prioriteringar för arbetet i institutionerna.

Skrivelsen behandlar de internationella finansiella institutionernas övergripande roll i den internationella ekonomin. Vidare redovisas de frågor som präglade institutionerna under redovisningsperioden. Avslutningsvis redogörs för den förväntade inriktningen på institutionernas verksamhet de närmaste åren.

Utskottets överväganden

Samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör utveckla redovisningen till riksdagen av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna, så att riksdagen fortsättningsvis får en samlad resultatanalys vartannat år av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Utskottets ställningstagande

Bakgrunden till den skrivelse som utskottet nu behandlar är att riksdagen i december 2003 genom ett tillkännagivande beslutade (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) att regeringen med regelbundna intervall i en skrivelse bör redovisa de svenska prioriteringarna för riksdagen mår det gäller Världsbanken, IMF och de regionala utvecklingsbankerna.

Utskottet har därefter i betänkande 2015/16:UU7 konstaterat att samordningen mellan utvecklingsbankerna och övriga multilaterala institutioner har ökat sedan millennieskiftet, inte minst i syfte att uppnå de tidigare beslutade millenniemålen och Agenda 2030 för hållbar utveckling som antogs av FN:s generalförsamling hösten 2015. Utskottet anförde i betänkandet att det mot denna bakgrund vore önskvärt med en utveckling av ovan nämnda skrivelse om verksamheten i de internationella finansieringsinstitutionerna, så att riksdagen får en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna. Av utrymmesskäl, och för att möjliggöra en djupare analys, bör det finnas möjlighet att i varje skrivelse fokusera på vissa teman eller grupper av organisationer som bedöms som särskilt viktiga för att uppnå målen för Sveriges utvecklingssamarbete. Analysen bör omfatta både en bedömning av verksamheten i förhållande till de strategier och resultatramverk som överenskommit och resultatet av svenskt styrelse- och påverkansarbete.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att utveckla skrivelsen så att riksdagen får en samlad resultatanalys av arbetet i de multilaterala utvecklingsorganisationerna. Skrivelsen bör lämnas till riksdagen vartannat år, med början för behandling våren 2018. I avvaktan på att regeringen återkommer till riksdagen med en sådan utvecklad skrivelse väljer utskottet att i detta betänkande framför allt fokusera på de frågor som berörs i finansutskottets yttrande och i motionen.

Utskottet har i övrigt inga synpunkter på skrivelsen och föreslår att den läggs till handlingarna.

Institutionella frågor och lånevillkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om lånevillkor, röstfördelning och öppenhet inom de aktuella organisationerna, bl.a. med hänvisning till pågående reformarbete.

Jämför reservation 1 (V).

Skrivelsen

Regeringen anser att det är angeläget att förhandlingar om förändrat inflytande förs inom ramen för institutionernas egna organ, så att alla länder ges möjlighet till insyn och inflytande i processen. Regeringen stöder de processer som initierats i några av institutionerna för att långsiktigt stärka låg- och medelinkomstländers inflytande, baserat på utvecklingen i världsekonomin.

Regeringens utgångspunkt är att medlemsländernas inflytande i institutionerna ska återspegla deras relativa vikt i världsekonomin. För att skapa incitament för medlemsländerna att ge bidrag till institutionerna bör dock även finansiella bidrag påverka graden av inflytande. Samtidigt bör de fattiga länderna värnas. Dessa principer anser regeringen ska vara vägledande i Världsbanksgruppens arbete med att ta fram en transparent och dynamisk formel för kapital- och röstfördelning.

Regeringen ställer sig bakom institutionernas beslut om nya låneformer och låneramverk och välkomnar att institutionerna anpassar sig till aktuella utmaningar. Det är viktigt att institutionerna ställer adekvata krav på ekonomiska reformer i de länder, kommuner eller företag som söker extern finansiering. Kraven måste vara utformade efter de enskilda låntagarnas förutsättningar och stödja verksamhetsländers ägarskap över sin egen utveckling. Anpassning efter verksamhetsländernas egna utvecklingsstrategier och användning av deras egna system är centrala principer för utvecklingseffektivitet.

Motionen

Vänsterpartiet anser i motion 2014/15:80 av Hans Linde m.fl. att regeringen bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen i Världsbankens högsta beslutande organ för att öka utvecklingsländernas inflytande (yrkande 2). Vidare bör Sverige agera för att utvecklingsländernas inflytande ska öka, inte bara i röststyrka utan även vad gäller antalet representanter i Världsbankens exekutivstyrelse (yrkande 16). Sverige bör också verka för att valet av ordförande i banken ska föregås av en öppen process och att valet av en

lämplig person ska utgå från kompetens och inte från nationalitet (yrkande 17). Vidare anser motionärerna att regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen i och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen (yrkande 18). Därutöver bör regeringen ordna offentliga möten där den redovisar sin tänkta politiska linje inför årsmötena i Världsbanken (yrkande 19). Vidare anser motionärerna att Sverige bör verka för en reformering av institutionernas makroekonomiska krav för att öka låntagares möjligheter att själva utforma sin ekonomiska politik (yrkande 20). Villkoren får heller inte försvåra möjligheterna att uppfylla millenniemålen (yrkande 21). Regeringen bör också agera i samstämmighet med målen om fattigdomsbekämpning och om att stärka de fattigas rättigheter i Sveriges politik för global utveckling, PGU (yrkande 22).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis konstaterar utskottet att det framgår av skrivelsen att regeringens prioriteringar för verksamheten i de aktuella institutionerna tar sin utgångspunkt i de s.k. millenniemålen, som 2015 ersattes av Agenda 2030 för hållbar utveckling, Parisavtalet om klimat samt riksdagens beslut om politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3). Detta innebär bl.a. att Sveriges samarbete med institutionerna ska ta sin utgångspunkt i ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att mänskliga rättigheter och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär att diskriminerade, marginaliserade och exkluderade individer och grupper synliggörs inför varje insats.

De globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030, innebär att världssamfundet nu arbetar utifrån en gemensam agenda för hållbarhet och utveckling. Utskottet noterar att IMF, Världsbanksgruppen och de multilaterala utvecklings- och investeringsbankerna har åtagit sig att tillsammans bidra med över 400 miljarder US-dollar i finansiering under de kommande tre åren för genomförandet av de globala målen för hållbar utveckling.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen understrukit vikten av att regeringen verkar för att öka låg- och medelinkomstländernas inflytande i IMF och Världsbanken. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet att utvecklingskommittén vid Världsbankens och IMF:s årsmöten i Washington i oktober 2016 antog rapporten Dynamic Formula – Report to the Governors Annual Meetings 2016, med förslag till en formel för ägar- och röstandelar i Världsbanksgruppens styrelse. Den föreslagna formeln består av två variabler, ekonomisk tillväxt mätt i BNP samt finansiellt bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA), som är Världsbankens fond för stöd till låginkomstländer. Formeln inkluderar även en kompressionsfaktor som syftar till att jämna ut röstandelarna mellan de länder som har högst respektive lägst

BNP och ger störst respektive minst Idabidrag. Länder som har en röstandel under 1 procent får med kompressionsfaktorn sin andel höjd till 0,95 procent.

Utskottet anser liksom regeringen att den nya formeln är transparent och regelbaserad samtidigt som de fattigaste och minsta ländernas inflytande värnas genom kompressionsfaktorn. Ytterligare åtgärder måste dock övervägas framöver för att stärka dessa länders inflytande, såsom att öka antalet basröster¹.

När det gäller IMF noterar utskottet att en ny, kraftigt försenad översyn av fondens kvoter (som avgör ländernas röststyrka) kommer att inledas under 2016. Enligt beslut vid IMF:s årsmöte i oktober 2016 ska översynen vara avslutad senast 2019. Även vad gäller IMF vill utskottet understryka vikten av att tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande stärks.

Vid mötet i utvecklingskommittén välkomnades också rapporten Forward Look – A Vision for the World Bank Group in 2030. Syftet med rapporten är att diskutera hur Världsbanksgruppen bör utvecklas under de kommande 15 åren för att bäst stödja Agenda 2030 för hållbar utveckling och Parisavtalet om klimat. Ett flertal förslag till åtgärder för att öka bankens resurser presenteras i rapporten, såsom främjande av inhemsk resursmobilisering, utveckling av nationella privata kapitalmarknader, motverkande av olagliga finansiella flöden samt mobilisering av privat kapital.

Utskottet vill, i likhet med vad Sverige anförde vid biståndskommitténs möte, understryka vikten av att Världsbankens resurser används för att gynna de fattigaste länderna. Banken måste också fokusera på kvaliteten i verksamheten och på de områden där den har ett tydligt mervärde. Det är avgörande att banken, den privata sektorn, civilsamhället och offentliga aktörer samarbetar för att nå de hållbara utvecklingsmålen.

Utskottet anser liksom regeringen att det är viktigt att institutionerna ställer adekvata krav på ekonomiska reformer i de länder, kommuner eller företag som söker extern finansiering. Kraven måste dock vara utformade efter de enskilda låntagarnas förutsättningar och stödja verksamhetsländers ägarskap över sin egen utveckling. Anpassning efter verksamhetsländernas egna utvecklingsstrategier och användning av deras egna system är centrala principer för utvecklingseffektivitet. Utskottet noterar att IMF genomfört ett antal förändringar av lånefaciliteterna riktade till låginkomstländer. Taket för utlåning till enskilda länder i IMF:s faciliteter för låginkomstländer har höjts med 50 procent, samtidigt som fokus på de allra fattigaste länderna har ökat. IMF har också förlängt räntefriheten för utlåning i den facilitet som stöder sviktande stater och länder som drabbats av naturkatastrofer och epidemier.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts för att öka de internationella finansiella institutionernas öppenhet och transparens, men vill betona att arbetet med att genomföra ytterligare reformer måste fortsätta. Ökad

¹ Förutom de röster som varje kapitalandel ger för ett land (1 röst/aktie) finns det ett konstant antal fasta röster som tilldelas varje land. För närvarande är antalet basröster 5,55 procent av det totala antalet röster.

transparens i de finansiella institutionerna är viktigt för en effektiv global styrning.

Utskottet välkomnar det ökade inslaget av mer öppna och meritbaserade processer när det gäller tillsättningen av organisationernas högsta ledning. I Världsbanken beslutade styrelsen 2011 om en ny ordning för att tillsätta institutionens högsta chef. I denna slår man fast att kandidater från bankens samtliga medlemsländer ska kunna söka tjänsten. Även för IMF är tjänsten som högsta chef öppen för samtliga medlemsländer. När den nuvarande chefen, Christine Lagarde, tillsattes 2011 nominerades kandidater från tre länder.

Utskottet vill, liksom finansutskottet, understryka vikten av att riksdagen även fortsättningsvis får god information om och möjligheter till inflytande över Sveriges agerande i de internationella finansiella institutionerna. Sådan information ges bl.a. i form av skrivelser, i budgetpropositionen och vid muntlig information till utrikes- och finansutskotten inför de årliga vår- och höstmötena. Utskottet uppskattar också att utrikes- och finansutskotten även får del av regeringens och Riksbankens snabbrapport över diskussionerna på årsmötena. Utskottet välkomnar också att Regeringskansliet arrangerar möten med företrädare för civilsamhället inför årsmötena i Världsbanken.

Utskottet noterar därutöver att IMF och Världsbanksgruppen i samband med sina årsmöten arrangerar ett stort antal möten och seminarier för att öka kunskapsutbytet och förbättra dialogen såväl med företrädare för civilsamhället som med parlamentariker.

Därmed avstyrker utskottet motion 2014/15:80 yrkandena 2 och 16–22.

Tematiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal yrkanden om jämställdhet, miljö- och klimatfrågor och privatiseringar, bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 2 (V).

Skrivelsen

Regeringen anser att de internationella finansiella institutionerna bör integrera jämställdhetsfrågor i all sin verksamhet och koppla jämställdhet till de tre dimensionerna av hållbar utveckling: miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling. Institutionerna ska vidare främja jämställdhetsintegrering i budgetprocesser och resursfördelning.

Regeringen anser vidare att de internationella finansiella institutionerna har en viktig roll vid genomförandet av klimatavtalet samt i att främja en miljö- och klimatomfattande hållbar utveckling, genom att integrera miljö- och klimatfrågor i sina verksamheter och bidra till att uppfylla de internationella

åtagandena om klimatfinansiering på 100 miljarder US-dollar årligen fr.o.m. 2020.

Regeringen har också verkat för att de nya miljö- och klimatrelaterade strategier som har antagits ska ha en hög ambitionsnivå, med tydliga målsättningar och ramverk för att följa upp resultaten. Institutionernas investeringar i och stöd till fossil energi bör på sikt fasas ut, och de bör även anta ambitiösa mål för att öka andelen förnybar energi. Åtgärder för att öka energieffektiviteten, för att minska utsläppen, ska också prioriteras.

Motionen

Vänsterpartiet anser i motion 2014/15:80 av Hans Linde m.fl. att regeringen inom Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att verksamheten alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (yrkande 23). Regeringen bör också agera så att Kyotoprotokollet genomförs i bankens lånevillkor och så att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen (yrkande 24). Vänsterpartiet anser också att regeringen bör agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån (yrkande 25) och att regeringen bör stödja införandet av ett moratorium för finansiering från Världsbanken av nya stora dammar tills Världskommissionen om dammars riktlinjer har beaktats (yrkande 15).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att jämställdhet är en av Sveriges prioriteringar för utvecklingssamarbetet. Utskottet välkomnar därför att regeringen varit pådrivande för att ytterligare integrera jämställdhetsfrågor i de finansiella organisationernas verksamhet. Det finns enligt skrivelsen en växande insikt i institutionerna om betydelsen av jämställdhet mellan kvinnor och män för att främja ekonomisk och social utveckling. Jämställdhet är inte bara ett viktigt mål i sig; investeringar i jämställdhet ger också stora ekonomiska vinster, vilket bl.a. visats i Världsbankens World Development Report 2012 som behandlade temat jämställdhet och utveckling.

Utskottet välkomnar att Afrikanska utvecklingsbanken, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (European Bank for Reconstruction and Development, EBRD) och Världsbanksgruppen under 2014 och 2015 antog jämställdhetsstrategier och att jämställdhet är ett av fyra prioriterade områden i den 17:e kapitalpåfyllnaden av Ida, Världsbankens fond för utlåning till låginkomstländer. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen fortsätter att vara pådrivande för att ytterligare utveckla jämställdhetsarbetet inom samtliga finansiella institutioner. Av särskild vikt är att integrera jämställdhetsfrågor i olika ekonomiska sektorer, såsom infrastruktur och

energi, och att beakta jämställdhetsfrågor i samband med bedömningar av projekt.

Utskottet vill understryka de internationella finansiella institutionernas roll för att mobilisera och kanalisera klimatfinansiering och teknisk kompetens. Institutionerna är bl.a. betydande aktörer inom sektorer som har stor miljö- och klimatpåverkan, såsom energi- och infrastruktur. De kan, genom sin finansiering, fungera som katalysatorer för att stimulera ökade privata investeringar på området och är centrala aktörer för att stödja verksamhetsländernas genomförande av sina nationella åtaganden i Parisavtalet.

Utskottet noterar att inför klimatkonferensen i Paris 2015 lanserade flera finansiella institutioner, däribland Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken och Världsbanksgruppen, nya, högre ställda mål för sina miljö- och klimatinvesteringar. Flera institutioner bidrog även med analyser och informationsspridning inför konferensen.

Utskottet välkomnar att regeringen verkar för en hög ambitionsnivå vid utformningen av organisationernas strategiska planer för att främja en miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling. Utskottet anser att det är viktigt att verksamheten i de aktuella organisationerna bygger på en hållbar utveckling i enlighet med de åtaganden som gjorts av det internationella samfundet i form av Agenda 2030, Parisavtalet om klimat och andra miljökonventioner.

När det gäller stora vattenkraftsprojekt, som tas upp i en motion, utgår utskottet från att regeringen verkar för att Världsbanken vid beslut om investeringar beaktar de sociala och miljömässiga konsekvenserna i enlighet med rekommendationerna om dammar från bl.a. Världskommissionen, som presenterade sin slutrapport 2000.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsförslag om krav på privatisering, av bl.a. vattendistribution, bl.a. i betänkande 2012/13:UU13. Utskottet konstaterade då att utvecklingen går bort från detaljerade policybaserade krav och att samarbetsländernas egna fattigdomsstrategier i stället är utgångspunkten för samarbetet. Ömsesidiga mål och tillhörande resultatbaserade villkor sätts i allt högre utsträckning upp, detta i enlighet med Parisdeklarationen om biståndseffektivitet. Utskottet vill fortsätta att framhålla vikten av tydligt offentligt ansvar för vatten-, sanitets- och hygienfrågor. Full kostnadstäckning och kostnadseffektivitet inom vattensektorn är grundläggande, oavsett om försörjningen sker i privat eller offentlig regi. Prissättningen på vatten får inte komma i konflikt med fattiga människors tillgång till vatten och sanitet och därmed reducera möjligheterna att nå delmål 6 i Agenda 2030 om tillgång till hållbar vatten- och sanitetsförvaltning, vilket innefattar delmål om allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.

Utskottet avstyrker motion 2014/15:80 yrkandena 15 och 23–25 i den utsträckning den inte tillgodosetts genom vad som här anförts.

Internationella valutafondens (IMF) resursbehov

Skrivelsen

Regeringen anser att institutionernas utlåning bör återspegla deras uppdrag och kompetensfördelar, samtidigt som den bör anpassas efter behoven i världsekonomin. Vidare bör utlåningen ha ett högt mervärde i förhållande till annan utlåning. Ett högt mervärde innebär att finansiering från de internationella finansiella institutionerna erbjuder direkta eller indirekta förmåner (finansiella eller icke-finansiella) som inte kan fås på marknaden till rimliga villkor. Det finansiella mervärdet av utlåningen från de internationella finansiella institutionerna består vanligtvis av lägre ränta, långa löptider, utlåning i lokal valuta och att utlåning kan erbjudas i fall när det saknas möjlighet till finansiering på kapitalmarknaderna. De internationella finansiella institutionerna kan även erbjuda andra typer av mervärde, exempelvis teknisk expertis eller förbättrad efterlevnad av standarder. Ett högt mervärde uppnås exempelvis när marknadsmisslyckanden åtgärdas och när institutionerna bidrar till ökade utvecklingseffekter eller till positiv inverkan på miljön eller klimatet.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att finanskrisen och den utdragna nedgången i den globala ekonomin fortfarande präglar institutionernas arbete. Institutionernas utlåning ligger fortfarande betydligt högre än nivån innan finanskrisen, och flera omfattande resursförstärkningar har genomförts under de senaste åren. En del av förstärkningarna har dock varit tillfälliga. Det fortsatt osäkra världsekonomiska läget gör också att det är svårt att bedöma institutionernas framtida resursbehov.

Som framgår av regeringens skrivelse och regeringens och Riksbankens information inför IMF:s och Världsbankens årsmöten i oktober 2016 pågår det för närvarande en diskussion om IMF:s resurser. IMF vill bl.a. ersätta de omfattande bilaterala lån som ett ganska stort antal länder, däribland Sverige, gav IMF i början av 2010-talet och som förfaller under 2016 och 2017, med nya lån. Om inte de bilaterala lånen ersätts skulle IMF:s utlåningskapacitet minska med omkring en tredjedel.

Finansutskottet delar regeringens uppfattning i skrivelsen att de internationella finansiella institutionerna ska ha tillräckliga resurser för att i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna bidra till finansiell stabilitet och ekonomisk utveckling. För svensk del är det särskilt viktigt när det gäller IMF. Sverige är en liten öppen ekonomi med stor utrikeshandel och är därför mycket beroende av stabila marknader och ett väl fungerande internationellt betalningssystem. IMF bör, enligt finansutskottets uppfattning, ha de resurser som krävs för att kunna ge stöd till länder med betalningsbalansproblem och, inte minst, för att skapa förtroende på de internationella finansmarknaderna för att IMF har tillräckligt med medel för

att hantera krissituationer och motverka att länderna ställer in sina betalningar. Finansutskottet delar också regeringens bedömning i skrivelsen att det är viktigt att göra en bred översyn av IMF:s resursbehov och bl.a. ta ställning till i vilken utsträckning man kan förlita sig på tillfälliga resursförstärkningar från medlemsländerna eller om det behövs ett mer permanent kapitaltillskott.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inga invändningar mot finansutskottets ställningstagande.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i en motion som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att motion 2016/17:2661 inte kan vara aktuell för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionen.

Reservationer

1. Institutionella frågor och lånevillkor, punkt 2 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:80 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2 och 16–22.

Ställningstagande

En bred utvecklingspolitik som syftar till att bidra till fattigdomsbekämpning, ökad jämställdhet, minskade klimatförändringar och makroekonomisk stabilitet förutsätter en grundläggande reformering av IMF och Världsbanken. Eurokrisen visar på behoven av reformer i institutionerna även ur ett europeiskt perspektiv. Om vi ska kunna möta ekonomiska kriser i framtiden i Europa utan att löntagarna får bära den tyngsta bördan och välfärden offras krävs grundläggande reformer. Sverige har ett stort ansvar för att i IMF och Världsbanken driva på en grundläggande reformering av institutionerna både när det gäller beslutsfattande och politisk inriktning och när det gäller att driva på för att institutionerna ska öppnas för insyn och dialog med långivare, låntagare och ideella organisationer.

I dag har utvecklingsländerna ett begränsat inflytande i IMF och Världsbanken. Det beror bl.a. på att dessa institutioner inte är uppbyggda utifrån ett demokratiskt perspektiv: en röst, ett land. I stället avspeglar fördelningen av rösterna i stora delar maktförhållandena i världen vid institutionernas bildande 1944. Det har i flera år pågått ett arbete med att reformera röstfördelningen, men detta reformarbete handlar primärt om att kompensera växande tillväxtekonomier och i mindre utsträckning om att göra röstfördelningen mer demokratisk. Även om förändringar har skett kring röstfördelningen inom IMF – Kina har bl.a. stärkt sitt inflytande – är det fortfarande USA som dominerar och har flest röster procentuellt sett och kan blockera icke önskvärda beslut. Sverige bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen såväl i IMF:s och Världsbankens högsta beslutande organ, guvernörsstyrelsen, som i exekutivstyrelsen för att öka utvecklingsländernas inflytande.

Sedan bildandet av IMF och Världsbanken har traditionen varit att det alltid är en europé som är ordförande för IMF och alltid en person från USA för

Världsbanken, detta oberoende av om det finns någon från den övriga världen som är mer kompetent. Sverige bör i IMF och Världsbanken verka för att valet av ordförande ska föregås av en öppen nomineringsprocess och att valet av lämplig person utgår från kompetens och inte landtillhörighet.

Det är av allmänt intresse för medborgarna i Sverige att få veta hur vår representant i IMF och Världsbanken agerar, hur man kommer överens om sitt agerande mellan de länder som vi delar ledamotsstol med och vilka resultat man uppnår. Regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen i och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i IMF och Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen.

Inför vår- och höstmötena i IMF och Världsbanken har ledamöterna i finans- och utrikesutskotten möjlighet att ställa frågor till ansvariga ministern vid en gemensam genomgång av Sveriges arbete och prioriteringar. Tyvärr är utskottsutfrågningen inte offentlig, vilket minskar insynen för allmänheten och ideella organisationer. Regeringen bör anordna offentliga möten, där regeringen har chans att redovisa och tydliggöra regeringens tänkta politiska linje inför årsmötena i IMF och Världsbanken.

IMF och Världsbanken ställer liksom alla banker upp villkor för att ett land ska beviljas lån eller för att gamla lån ska avskrivas, vilket kallas konditionalitet. Det är i sig inget anmärkningsvärt att ställa upp villkor, t.ex. när det gäller transparens, revision och insatser mot korruption. IMF och Världsbanken har utvecklat mycket långtgående och ibland detaljerade krav när det gäller vilken form av ekonomisk politik som låntagarna ska föra. Det kan handla om allt från krav på att centrala statliga företag ska privatiseras till krav på vilket datasystem som enskilda departement bör använda sig av.

Många givare väljer i dag att koppla sitt utvecklingssamarbete till IMF:s konditionalitet, vilket sätter ytterligare press på mottagarlandet. I realiteten är det i dag omöjligt för många utvecklingsländer att självständigt utforma sin ekonomiska politik eftersom det skulle äventyra både lån, skuldavskrivningar och bistånd. Konditionaliteten är många gånger präglad av enkelspårighet och inte anpassad till det enskilda landets specifika situation. De senaste åren har institutionerna modifierat sin inställning något, men stora problem återstår fortfarande. Avregleringar och privatiseringar spelar fortfarande en central roll. Ett enskilt lands möjlighet att välja en annan väg för att nå målet om minskad fattigdom är i praktiken obefintlig. Vänsterpartiet anser därför att IMF och Världsbanken fortfarande är i stort behov av reformer, vad gäller både politiskt innehåll och arbetsformer.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att varje land måste ha rätten att på sina egna villkor utforma sin ekonomiska politik. Oavsett om det gäller ett land i nord eller syd måste folket i demokratiska val ha möjligheten att ta ställning till de ekonomiska vägval som varje land ställs inför. Sverige bör verka i IMF och Världsbanken för en reformering av institutionernas makroekonomiska krav för att öka möjligheterna för låntagare att själva utforma sin ekonomiska politik.

Sedan 2015 finns en gemensam internationell dagordning för global utveckling genom den s.k. Agenda 2030. För att kunna nå dessa mål är det viktigt att IMF och Världsbanken aktivt bidrar. Institutionerna framför i ord att det är fattigdomsbekämpning som är det överordnade målet. Dessvärre betyder det ofta samma sak som ekonomisk tillväxt i allmänhet. Ingen hänsyn tas till hur den ökade produktionen av varor och tjänster fördelas. Om ökad tillväxt ska kunna bidra till att Agenda 2030 uppfylls förutsätter det en politik som innebär att tillväxten omsätts i investeringar i välfärd och arbeten utan att klimatet hotas.

Sverige bör agera i IMF och Världsbanken för att utformandet av lån och ekonomiskt stöd inte får försämra möjligheterna att uppfylla Agenda 2030. Regeringen bör agera i IMF och Världsbanken i samstämmighet med Sveriges politik för global utvecklings två mål om fattigdomsbekämpning och om att stärka de fattigas rättigheter.

2. Tematiska frågor, punkt 3 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:80 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 15 och 23–25.

Ställningstagande

Vår värld är inte jämställd. Uttrycken för diskriminering av kvinnor skiljer sig åt, men världen över har män och kvinnor olika möjligheter att forma sina liv. Män och kvinnor har inte tillgång till resurser, makt och inflytande i samma utsträckning. Politiska beslut kommer därför att påverka män och kvinnor på olika sätt och i olika grad.

Världsbankens och IMF:s lån, råd och bidrag existerar inte i ett könsneutralt vakuum. Om man kräver att en sektor ska avregleras eller om man ger bidrag till satsningar på något område kommer det självklart att påverka män och kvinnor på olika sätt och i olika grad. Trots det har genusanalyser oftast saknats i IMF:s och Världsbankens strategier. Under de senaste åren har dock Sverige lyft fram jämställdhetsfrågor i de olika internationella institutionerna. Det är något som Vänsterpartiet efterlyst en längre tid. Det var positivt att Världsbankens World Development Report 2012 hade jämställdhet och utveckling som tema. Mycket återstår dock att göra. Till exempel finns det fortfarande behov av att Sverige inom IMF, Världsbanken och de regionala

utvecklingsbankerna verkar för att öka andelen kvinnor i institutionernas ledningar.

Behoven är stora av att strukturerat inkludera ett jämställdhetsperspektiv i IMF:s och Världsbankens arbete. Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW), är i detta sammanhang ett viktigt verktyg. Sverige bör inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och för att verksamheten alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. Redan märks förändringarna av klimatet i många människors vardag när vädret blir alltmer oregelbundet, havsnivåerna stiger och stora områden drabbas av torka. Det är världens fattigaste som drabbas hårdast.

IMF och Världsbanken har en möjlighet att styra resurser till åtgärder som leder till att klimatmålen uppnås. Det finns sedan en tid en viss förståelse hos Världsbanken för vilka effekter en uppvärmd jord skulle få framför allt för de fattiga länderna.

Världsbanken satsar ofta på storskaliga projekt såsom dammbyggen, projekt för utvinning och export av fossila bränslen, pappers- och massafabriker, stålverk eller gruvindustri. Det är verksamheter som har stor påverkan på miljön. Världsbankens utlåning till projekt innebär en stor miljöpåverkan och stora förändringar för människor i lokalområdet.

I dag går fortfarande alldeles för stor del av Världsbankens lån till fossila Energisystem, och för små satsningar görs på förnybar energi, vilket är ohållbart. Världsbanken har i internutredningar (Inspection Panel) kritiserats för att låna ut pengar till kolkraftverk, bl.a. i Sydafrika. Även lån till privata företag inom gruvnäring och jordbruk har kritiserats för att spä på fattigdom och skador på miljön. Man bryter alltså mot sina egna miljöregler. Vi vet att växthuseffekten är ett av de största globala hoten mot vår värld och att det är fattiga människor som drabbas hårdast. Lägg därtill att ca 70 procent av de fattigaste människorna i världen är kvinnor, så blir frågan om att minska fossila utsläpp även en åtgärd som skulle förbättra villkoren för kvinnor. Vi välkomnar att flera av de regionala utvecklingsbankerna på senare år tagit fram strategier för att främja investeringar i förnybar energi, men ser att arbetet går för långsamt framåt och ges för låg prioritet på institutionernas centrala nivå.

Sverige bör agera i IMF och Världsbanken så att Kyotoprotokollet genomförs i bankens lånevillkor och så att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen.

Vatten är en livsnödvändighet för människor och kan inte betraktas som vilken vara som helst på marknaden. Vatten är en gemensam resurs, liksom luften vi andas, som inte kan ha ett pris. Oavsett ekonomisk standard måste alla människor ha rätt till vatten. Distribution av vatten är ett s.k. naturligt monopol, och då bör det finnas en demokratisk och gemensam styrning av denna resurs: vattentillgångarna måste säkras och inte vara föremål för profitinriktade företag. Ett privat företag har inget samhällsansvar eller

incitament att erbjuda fattiga människor bra och billigt vatten. De fattiga har som bekant en svag betalningsförmåga. En stor del av alla fattiga är kvinnor, som i många utvecklingsländer har ansvar för att vatten finns tillgängligt i hemmet.

Omfattande kritik har riktats mot att IMF och Världsbanken ställer krav på att vattenverk och liknande ska privatiseras för att landet ska beviljas ett lån. Svaret på den kritiken brukar vara att det står varje land fritt att låna pengar. Men eftersom behovet av ny infrastruktur för vattendistribution ofta är stort blir pressen stor på lånelandet att acceptera villkoren trots att man egentligen inte önskar en sådan utveckling. Sverige bör i IMF och Världsbanken agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån.

När en stor damm byggs får det stora sociala konsekvenser. Även miljökonsekvenserna är omfattande vid stora dammbyggen. Sambanden mellan floden och dess omkringliggande ekosystem bryts för alltid av ett dammbygge. Under 1950-, 60- och 70-talen sågs satsningar på storskalig vattenkraft som en lösning på utvecklingsländernas utmaningar. Men de storskaliga dammprojekten fick sällan de önskade resultaten. På 1990-talet började därför IMF och Världsbanken dra sig ur stora dammbyggen och fokusera på mindre vattenkraftsprojekt. Nu verkar dock både IMF och Världsbanken återigen ha börjat lyfta fram den storskaliga vattenkraften. Detta är märkligt med tanke på att Världsbanken och Internationella naturvårdsunionen (IUCN) 1997 tillsatte en utredning (World Commission on Dams, WCD) som levererade sin slutrapport för mer än tio år sedan – i november 2000. Slutsatserna i rapporten är att de flesta dammar producerat mindre el eller vatten för bevattningsändamål än beräknat, samtidigt som påverkan på människor och miljö i dammarnas omgivning varit mycket större än man uppskattat.

Världsbanken har en nyckelroll i dammbyggandet världen över. Åren 2000 till 2012 spenderade banken mer än dubbelt så mycket på vattenkraft som på vind- och solkraft tillsammans. Det skulle därför vara rimligt om banken agerade utifrån slutsatserna i rapporten. Dessvärre har Världsbanken inte på allvar tagit till sig av kritiken mot dammbyggena. Som ett första steg för att inte förvärra situationen bör alla stora dammbyggen stoppas tills planeringen av nya dammar stämts av mot rekommendationerna och det finns fungerande mekanismer för skadestånds- och kompensationsavtal. Tills detta görs bör inga lån gå till nya stora dammar. Sverige bör stödja ett upprop om ett moratorium för finansiering av nya stora dammar från Världsbanken till dess att WCO:s riktlinjer har beaktats av IMF och Världsbanken.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (SD)

Johnny Skalin (SD) och Pavel Gamov (SD) anför:

I och med Kinas växande internationella vikt har landet blivit mer aktivt vad gäller investeringar i utvecklingsländer, framför allt i Afrika. Kinas agerande kan kritiseras, bl.a. eftersom landet accepterar naturresurskoncessioner som betalning för att utföra infrastrukturprojekt. Kinesiska företag som vinner kontrakt är också välkända dåliga på att anställa lokal arbetskraft och därmed bidra till den lokala ekonomin.

Kina har, för att stimulera ekonomisk tillväxt i Asien, tagit initiativ till att etablera en ny internationell finansiell institution, Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB). Banken kommer att ha sitt säte i Peking och kommer troligtvis för en lång tid framöver att styras av kineser till fördel för kinesiska intressen. Sverige kommer att bidra med 1,1 miljarder kronor i kapital och bidra med ett garantikapital som beräknas uppgå till 4,2 miljarder kronor. Kina är i dag världens näst största ekonomi. I de fall den kinesiska regeringen vill starta en regional utvecklingsbank har de sannolikt medel för att klara det själva, t.ex. i form av sin valutareserv. I och med Kinas tveksamma agerande i utvecklingsländer ser vi dessutom ett allvarligt moraliskt problem med att delta i AIIB. Vi vill därför att medlemskapet i AIIB avvecklas.

Asiatiska utvecklingsbanken (ASDB) bedriver verksamhet genom banken och en fond, Asiatiska utvecklingsfonden (ASDF). ASDF ger gåvor och lån på förmånliga villkor till de fattigaste länderna i regionen. ASDB ger lån till medelinkomstländer och finansierar projekt i den privata sektorn. Av de projekt som godkänts av banken har Kina, Indien och Pakistan överlägset flest. Dessa länder har relativt god ekonomisk tillväxt och bör kunna låna till infrastrukturprojekt på kapitalmarknaden. Kina och Indien bör dessutom kunna använda sina mycket stora valutafonder. Att Sverige går in med garantikapital räknat i miljarder kronor för att stödja dessa länder ställer vi oss mycket frågande till. Stödet till ASDB bör därför avvecklas.

Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) har i uppdrag att minska fattigdom och ojämlikhet, samt att bidra till hållbar tillväxt och påskynda den ekonomiska utvecklingen i medlemsländerna. Samtliga av bankens verksamhetsländer, förutom Haiti, räknas som medelinkomstländer. Samtliga verksamhetsländer finns dessutom på det västra halvklotet. Sveriges fokus bör ligga på att stödja de minst utvecklade och andra utvecklingsländer (de två lägsta av OECD:s inkomst kategorier). Därför vill vi avveckla stödet till IDB.

Europeiska investeringsbanken (EIB) ägs av EU:s medlemsstater och har i uppdrag att bidra till att utveckla EU:s inre marknad genom att bevilja lån och garantier till investeringsprojekt, till 90 procent inom EU. Räntan sätts individuellt och baseras i huvudsak på EIB:s upplåningskostnad, den

administrativa kostnaden och ett risktillägg. Löptiden bestäms även den individuellt och anpassas ofta till investeringens livslängd. Förutom lån och garantier tillhandahåller EIB även riskkapital och mikrokrediter samt investerar i aktiekapital och fonder. Sverige medfinansierar tre fonder, som framför allt ger teknisk assistans till projekt i EU:s östliga partnerskapsområde samt inom miljö- och energieffektivisering. Sverigedemokraterna anser att Sveriges bidrag till utvecklings- och investeringsbanker bör fokusera på institutioner som verkar i de minst utvecklade och andra utvecklingsländer. Därför vill vi avveckla stödet till EIB.

Europarådets utvecklingsbank (CEB) ger långfristiga lån och garantier till projekt inom särskilda områden med anknytning till Europarådets verksamhet. Banken har ett socialt mandat och ska framför allt låna ut medel till projekt i syfte att främja social sammanhållning och stärka social integration, inklusive flyktingmottagande, med fokus på de allra mest utsatta grupperna. Sverigedemokraternas inställning är att flyktingmottagandet bör ske i närområdena och finansieras genom bistånd. Flyktingmottagande är ren välgörenhet, och inget land ska behöva låna pengar till ett sådant ändamål. Vidare ligger 15 av 20 av bankens projektländer i EU. Fonden har nyligen gett ett lån på 1,6 miljarder kronor till Malmö för att staden ska klara av att förse asylsökande med utbildning, samtidigt som Sverige investerar i CEB och andra utvecklingsbanker. Sverigedemokraterna ser inte mervärdet i att investera i en utvecklingsbank, som sedan lånar ut pengar till en svensk stad mot ränta. Stödet till CEB bör därför avvecklas.

Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) har i uppdrag att främja övergången från planekonomi till marknadsekonomi. Verksamheten grundar sig på att det finns ett stort behov av modernisering av de tidigare planekonomierna. Bankens mandat tillåter endast verksamhet i länder som utvecklas i riktning mot att tillämpa principer om demokrati med flerpartisystem, pluralism och marknadsekonomi. Att banken kraftigt utökat sin belåning till Turkiet under Erdoğan's tid vid makten ter sig, med tanke på mandatet, något motsägelsefullt. EBRD arbetar i sin reguljära verksamhet främst med lån, garantier och ägarkapital. Affärsmässiga avgifter tas ut. Utlåningen sker uteslutande till hög- och medelinkomstländer. Vi anser att Sveriges insatser i utvecklingsbanker bör fokusera på världens fattiga. Därför anser vi att Sveriges stöd till EBRD bör avvecklas.

Nordiska investeringsbankens (NIB) uppdrag är att främja hållbar tillväxt i ägarländerna genom att tillhandahålla långfristig och komplementär finansiering på marknadsmässiga villkor till projekt som främjar konkurrenskraft och miljö. Utlåningen 2015 gick bl.a. till Schibstedkoncernen, Lidl och Ikano Bank AB. En annan tveksam låntagare från tidigare år är den kinesiska staten. Vi ställer oss mycket frågande till att svenska staten sysslar med utlåningsverksamhet till marknadsmässiga villkor till mottagare som har alla möjligheter att vända sig till den ordinarie kapitalmarknaden. Med tanke på att en del av utlåningen går till att bygga ut flygplatser och motorvägar i några av världens rikaste länder har vi svårt att se det miljömässiga mervärdet

som bankens mandat pekar på. Det faktum att banken under 2013, 2014 och 2015, av hundratals krediter, endast godkände ett s.k. miljölån bekräftar den bilden. Vi anser därför att banken som helhet saknar mervärde och bör avvecklas.

Sverige har under en lång tid haft stora problem med att repatriera utländska medborgare som dömts för brott eller fått avslag på sina asylansökningar. Sådana personers ursprungsländer vill inte ta tillbaka sina egna medborgare eftersom de ser det som bekvämt att använda Sverige som avstjäpningsplats och socialkontor för arbetslösa och fattiga människor. Problemets kärna ligger i att Sverige saknar återtagandeavtal med flera sådana länder. För att motivera dessa länder att teckna återtagandeavtal bör Sveriges representation i utvecklings- och investeringsbanker driva frågan om återtagandeavtal inom institutionernas ordinarie arbete för god samhällsstyrning.

Flera internationella finansiella institutioner presenterade hösten 2015 initiativ för att hantera den kraftiga ökningen av antalet flyktingar till Europa, samt till Mellanöstern och Nordafrika (MENA-regionen). Dessa initiativ riktar sig på kort sikt i huvudsak till mottagningsländer i Syriens närområde samt transitländer och mottagningsländer i södra Europa.

Sverigedemokraterna anser att flyktningmottagandet i första hand bör ske i krisernas närområden, varför vi framför allt vill stödja Världsbankens MENA-strategi och de värdsamhällen i närområdena som absorberat den största volymen asylsökande från t.ex. Syrienkrisen.

Sverigedemokraterna anser att stödformen budgetstöd bör användas ytterst restriktivt. IMF och flera av bankerna ger generella lån av budgetstödskaraktär till medlemsländer. Vi vill att regeringen avvänder sitt inflytande för att begränsa användningen av budgetstöd till de fall där det helt klart framgår att mottagaren klarar av den stödformen.

Världsbanksgruppen har ett resultatbaserat låneinstrument, där lån till mottagarlandets regering betalas ut först när vissa resultat har uppnåtts. Programmet är inriktat på att stärka mottagarlandets institutioner. År 2015 utökades låneutrymmet för detta program för de nästkommande tre åren till 15 procent av den totala utlåningen för Internationella banken för återuppbyggnad och utveckling (IBRD) och Ida. Vi stödjer ansatsen och anser att resultatbaserade instrument bör ges större utrymme generellt och att regeringen ska använda sitt inflytande för att driva detta.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2015/16:145 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015.

Motion från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:80 av Hans Linde m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen i Världsbankens högsta beslutande organ för att öka utvecklingsländernas inflytande.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja ett upprop om ett moratorium för finansiering av nya stora dammar från Världsbanken till dess att Världskommissionen om dammars riktlinjer har beaktats av Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att utvecklingsländernas inflytande ska öka, inte bara i röststyrka, utan även vad gäller antalet representanter i Världsbankens exekutivstyrelse.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör verka för att valet av ordförande ska föregås av en öppen nomineringsprocess och att valet av en lämplig person ska utgå från kompetens och inte landstillhörighet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen i och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör anordna offentliga möten, där regeringen har chans att redovisa och tydliggöra sin tänkta politiska linje inför årsmötena i Världsbanken.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör verka för en reformering av institutionernas makroekonomiska krav för att öka låntagares möjligheter att själva utforma sin ekonomiska politik.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör agera för att utformandet av lån och ekonomiskt stöd inte får försvåra möjligheterna att uppfylla millenniemålen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Världsbanken bör agera i samstämmighet med Sveriges politik för global utvecklings (PGU) två mål om fattigdomsbekämpning och om att stärka de fattigas rättigheter
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att den alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör agera så att Kyotoprotokollet implementeras i bankens lånevillkor och så att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån.

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2661 av Carl Schlyter m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges arbete för ökade rättigheter för fattiga länder i internationella organ och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande 2016/17:FiU1y

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2014 och 2015

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 20 september 2016 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2015/16:145 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna. Yttrandet ska lämnas till utrikesutskottet senast den 18 oktober 2016.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över de delar i skrivelsen som rör finansutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Skrivelse 2015/16:145 omfattar perioden 2014–2015 och redogör för verksamheten i Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Europarådets utvecklingsbank, Europeiska investeringsbanken (EIB), Interamerikanska utvecklingsbanken, Internationella valutafonden (IMF), Nordiska investeringsbanken, Nordiska miljöfinansieringsbolaget och Världsbanksgruppen.

Skrivelsen behandlar de frågor som präglat institutionerna under perioden och regeringens prioriteringar inom området. Det handlar t.ex. om övervakningen av den globala ekonomiska utvecklingen, utlåning och resurser och styrning och inflytande i organisationerna. Dessutom redovisas utvecklingen inom vissa tematiska områden, t.ex. demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet, miljö, klimat och energi, sviktande och konfliktdrabbade länder samt god samhällsstyrning.

Information inför IMF:s och Världsbankens årsmöten 2016

Den 29 september 2016 informerades finansutskottet och utrikesutskottet om årsmötena i Washington av finansminister Magdalena Andersson, riksbankschef Stefan Ingves och statssekreterare Ulrika Modéer. Finansministern redogjorde bl.a. för IMF:s syn på det världsekonomiska läget, IMF:s övergripande ekonomiska rekommendationer och aktuella policyfrågor inom IMF. Riksbankschefen redogjorde bl.a. för IMF:s resurssituation och frågan om nya bilaterala lån till IMF.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet yttrar sig över de delar i skrivelsen som ligger inom finansutskottets beredningsområde. Det handlar bl.a. om övervakningen av den globala ekonomin och enskilda länders ekonomiska politik, institutionernas utlåning och resurser, inflytandet i och styrningen av de internationella institutionerna samt institutionernas egen resultatstyrning och resultatredovisning.

Inledningsvis vill utskottet understryka vikten av att riksdagen får löpande och adekvat information om utvecklingen och verksamheten i de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Institutionerna spelar en extremt viktig roll i dagens turbulenta ekonomiska värld, och Sverige bidrar med omfattande resurser till institutionernas verksamheter. Genom regeringens skrivelser och genom regeringens och Riksbankens information till riksdagen inför IMF:s och Världsbankens årsmöten får riksdagen möjlighet till inflytande över Sveriges agerande i

institutionerna. Utskottet uppskattar också att utskottet nu även får del av regeringens och Riksbankens snabbrapport över diskussionerna på årsmötena.

Utskottet konstaterar att finanskrisen och den utdragna nedgången i den globala ekonomin fortfarande präglar institutionernas arbete. Deras utlåning ligger fortfarande betydligt högre jämfört med nivån innan finanskrisen, och flera omfattande resursförstärkningar har genomförts under de senaste åren. En del av förstärkningarna har varit tillfälliga. Det fortsatt osäkra världsekonomiska läget gör också att det är svårt att bedöma institutionernas framtida resursbehov.

Som framgår av regeringens skrivelse och regeringens och Riksbankens information inför IMF:s och Världsbankens årsmöten i oktober 2016 pågår det för närvarande en diskussion om IMF:s resurser. IMF vill bl.a. ersätta de omfattande bilaterala lån som ett ganska stort antal länder, däribland Sverige, gav IMF i början av 2010-talet och som förfaller under 2016 och 2017, med nya lån. Om inte de bilaterala lånen ersätts skulle IMF:s utlåningskapacitet minska med omkring en tredjedel.

Utskottet delar regeringens uppfattning i skrivelsen att de internationella finansiella institutionerna ska ha tillräckliga resurser för att i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna bidra till finansiell stabilitet och ekonomisk utveckling. För svensk del är det särskilt viktigt när det gäller IMF. Sverige är en liten, öppen ekonomi med stor utrikeshandel och är därför mycket beroende av stabila marknader och ett väl fungerande internationellt betalningssystem. IMF bör, enligt utskottets uppfattning, ha de resurser som krävs för att kunna ge stöd till länder som har betalningsbalansproblem och, inte minst, för att skapa förtroende på de internationella finansmarknaderna för att IMF har tillräckligt med medel för att hantera krissituationer och motverka att länderna ställer in sina betalningar. Utskottet delar också regeringens bedömning att det är viktigt att göra en bred översyn av IMF:s resursbehov och bl.a. ta ställning till i vilken utsträckning man kan förlita sig på tillfälliga resursförstärkningar från medlemsländerna eller om det behövs ett mer permanent kapitaltillskott.

Vid sidan av resursfrågan kommer det enligt skrivelsen även att påbörjas en bredare diskussion om IMF:s roll i det internationella finansiella systemet. I likhet med regeringen välkomnar utskottet en sådan diskussion och anser att det är viktigt att man drar lärdom av IMF:s centrala roll som krishanterare under de senaste årens finansiella och ekonomiska kriser. I detta sammanhang är det angeläget att man analyserar IMF:s roll och förhållande till regionala utvecklingsbanker och finansieringsmekanismer.

I anslutning till resursdiskussionen i bl.a. IMF lär frågan om inflytande bli aktuell. Frågan om inflytande är viktig för legitimiteten i institutionernas verksamhet. Utskottet delar regeringens ståndpunkt att medlemsländernas inflytande bör återspegla deras ekonomiska betydelse i världskonomin. Samtidigt vill utskottet betona vikten av att små och välutvecklade länder som Sverige, som ger betydande finansiella bidrag i förhållande till sin storlek, får ett rimligt inflytande på verksamheten. Utskottet delar även regeringens

uppfattning att graden av ekonomisk öppenhet bör påverka medlemsländernas inflytande i institutionerna.

Utskottet välkomnar att flera av de internationella finansiella institutionerna under de senaste åren har infört nya låneformer och nya låneramverk för att anpassa sin verksamhet till nya utmaningar, t.ex. naturkatastrofer och epidemier, men också till nya utmaningar i spåren av finanskrisen och den låga internationella tillväxten. Ett nytt inslag i Europeiska investeringsbankens (EIB) verksamhet är Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Utskottet stöder EU:s plan för att öka investeringarna i EU-länderna men anser, i likhet med regeringen, att det är viktigt att EIB:s centrala roll i sammanhanget bibehålls, att alla projekt granskas och bedöms av EIB samt att garantier och finansiering beviljas på genomlysta och objektiva grunder.

Till sist vill utskottet understryka betydelsen av institutionernas arbete med att övervaka och analysera både den globala och regionala ekonomiska utvecklingen och utvecklingen i enskilda länder. Övervakningen förbättrar t.ex. IMF:s möjligheter att förebygga kriser och värna finansiell stabilitet, och det är viktigt att IMF fortsätter att utveckla och förbättra sin ekonomiska övervakning och sin rådgivning. Utskottet välkomnar att IMF under senare år, som en följd av finanskrisen, i ökad grad fokuserat sin övervakning på spridningseffekter mellan länder och regioner och på strukturfrågor. En viktig strukturfråga är betydelsen av kvinnors arbetskraftsdeltagande för ett lands ekonomiska utveckling.

Stockholm den 18 oktober 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Hans Unander (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Jakob Forssmed (KD), Niklas Karlsson (S), Fredrik Schulte (M), Adnan Dibrani (S), Anette Åkesson (M), Ingemar Nilsson (S), Mathias Sundin (L) och Håkan Svenneling (V).